

Förslag till finansiering av öppna inhemska vetenskapliga tidskrifter

21.8.2023

Vetenskapliga
samfundens delegation

Förslag till finansiering av öppna inhemska vetenskapliga tidskrifter

ALTERNATIVA FINANSIERINGSMODELLER för öppet tillgängliga inhemska vetenskapliga tidskrifter har utretts av en arbetsgrupp tillsatt av den nationella styrgruppen för öppen vetenskap och forskning (AVOTT 2022). Arbetsgruppen strävade efter att hjälpa de egentliga parterna att identifiera olika möjliga finansieringsmodeller. Utifrån detta arbete är vårt mål att främja genomförandet av en sådan finansieringsmodell.

De inhemska vetenskapliga tidskrifternas ekonomi har grundat sig på tre faktorer: 1) prenumerationsavgifter, 2) frivilligarbete och 3) statsunderstöd som beviljas via Vetenskapliga samfundens delegation (VSD). Tidskrifterna drivs genom frivilligarbete (ca 50 % av utfört arbete) på ett mycket kostnadseffektivt sätt: ekonomin för de tidningar som får statsunderstöd rapporteras årligen till VSD. Övergången till öppen publicering har lett till att prenumerationsavgifterna minskat eller upphört samt till nya kostnader.

De inhemska vetenskapliga tidskrifternas inkomster har minskat betydligt, vilket äventyrar verksamhetens kontinuitet och kvaliteten på utgivningen. Stöd för öppen publicering har utretts i över ett årtionde (jfr. Ilva och Lilja 2014), och trots det osäkra finansieringsläget har publikationerna gått över till öppen tillgång på grund av yttre och inre tryck. År 2019 var hela 53 % öppet tillgängliga. Publiceringsverksamheten stöds med statsunderstöd, men den nuvarande understödsnivån täcker inte minskningen av inkomsterna och inte heller de nya kompetens- och resursbehov som uppstått i och med öppen publicering. Europeiska unionens råd uppmanar dock i sina slutsatser 23.5.2023 medlemsländerna att stödja icke-vinstdrivande publiceringsmodeller som är avgiftsfria för både skribenter och läsare. Även UNESCO:s rekommendation om öppen vetenskap (2021) betonar icke-vinstdrivande lösningar.

Vad föreslår vi?

Den naturligaste finansiären av öppenhet hos inhemska vetenskapliga tidskrifter är forskningsorganisationerna, där forskare som producerar artiklarna vanligtvis arbetar. Vi föreslår att forskningsorganisationerna övergår till att årligen stödja inhemska vetenskapliga tidskrifters öppenhet med ett belopp

som bestäms utifrån **antalet öppna artiklar som publiceras i dessa tidskrifter**. Det pris som vi uppskattat för en enskild artikel är 700 euro, vilket motsvarar nivån på de lägsta APC-avgifterna som internationella tidskrifter tar ut. En enskild tidskrift kan få dessa avgifter till ett belopp av högst 12 000 euro per år.

Forskningsorganisationernas finansieringsandelar skulle delas i efterskott till de vetenskapliga tidskrifternas utgivare via ett samordningsorgan. Information om öppet tillgängliga artiklar som publicerats i inhemska tidskrifter är redan nu tillgänglig med god noggrannhet i systemen för insamling av publikationsdata. Vetenskapliga samfundens delegation skulle dela ut forskningsorganisationernas understöd för öppen publicering till tidskrifterna parallellt med processen för utdelning av statsunderstöd för inhemsk vetenskaplig publicering, och därmed skulle detta tillvägagångssätt inte kräva någon ny administrativ struktur.

DIAGRAM 1: Förslag till finansiering av inhemska vetenskapliga tidskrifters öppenhet.

Alla sakkunniggranskade, inhemska, icke-vinstdrivande vetenskapliga tidskrifter vars verksamhet följer nationella och internationella riktlinjer för öppen publicering är berättigade till understöd för öppen publicering.

Vart skulle pengarna gå?

Den föreslagna lösningen stöder infrastrukturen för högklassig inhemsk vetenskaplig publicering. Artiklarna finns där de har publicerats, det vill säga i sin egen kontext, och de är lättare att förstå även för den breda allmänheten och för olika vetenskapsområden. Finansieringen stabiliserar de inhemska öppna vetenskapliga tidskrifternas ekonomi på ett rättvist sätt och säkerställer en ekonomiskt hållbar verksamhet för de inhemska vetenskapliga tidskrifter som har övergått till öppen publicering. Den skulle uppmuntra inhemska vetenskapliga tidskrifter som ännu inte är öppna att övergå till öppen publicering. Möjligheten att betala arvoden skulle säkra bland annat kvaliteten på det tekniska genomförandet, vilket i allt högre grad behövs i den nya publikationsmiljön, samt spridningen av publikationer när man övergått från pappersdistribution till elektronisk distribution.

Finansieringen kan täcka till exempel en del av kostnaderna för följande uppgifter:

- Redaktionssekreterarens arbete
- Layout och ombrytning, korrekturläsning
- Översättning och språkgranskning
- Chefredaktörens arbete
- Arbete gällande uppfyllande av kvalitetsstandarder för elektronisk vetenskaplig publicering
- Utveckling av webbplatsens innehåll
- Marknadsföring av publikationer
- Hantering av manuskript som inte omfattas av finansieringsmodellen, utan publiceringsavgift
- Osynligt arbete med refuserade manuskript

Publikationsdata från 2019–2021 visar att de inhemska tidskrifterna publicerade i genomsnitt 9–10 artiklar av A1-typ per år. Om man antar att artikelavgiften är 700 euro, att alla tidningar är öppettillgängliga och att skribenterna är från inhemska forskningsorganisationer, skulle detta innebära ca 7 000 euro i ytterligare inkomster för tidskrifterna jämfört med nuläget. I själva verket uppfylls dessa villkor inte, vilket innebär att beloppen åtminstone till en början skulle vara mindre än detta.

Vad skulle detta kosta forskningsorganisationerna?

Enligt publikationsdata för 2019–2021 publicerade forskningsorganisationerna årligen 2 057–2 235 artiklar på A1-nivå i inhemska kanaler. Om alla artiklar hade varit öppna och belagts med en avgift på 700 euro per artikel, skulle den föreslagna finansieringsmodellen ha kostat totalt cirka 1,4–1,6 miljoner euro per år. Fakturering av denna totalkostnad till organisationerna skulle ske i efterskott efter utgången av kalenderåret och så att kostnaderna för publikationen fördelas mellan flera organisationer om författare från flera organisationer deltar.

På årsnivå är kostnaden

- för stora forskningsorganisationer (cirka 300–400 artiklar per år) 210 000–280 000 €,
- för medelstora (cirka 150 artiklar per år) 105 000 € och
- för små (färre än 50 artiklar per år) mindre än 35 000 €.

Nationalbibliotekets kostnadsuppföljning visar att finländska forskningsorganisationer 2021 till exempel betalade 21,5 miljoner euro för transformativa avtal med internationella förläggare.

VSD skulle dela ut understöd för öppen publicering enligt tidskrifternas faktiska kostnader, vilket innebär att den summa som delas ut till tidskrifterna kan vara mindre än det belopp som samlas in från forskningsorganisationer i enlighet med finansieringsmodellen. De inbesparade pengarna kan antingen kompenseras som avdrag i finansieringen för följande år eller, efter gemensamt beslut av forskningsorganisationerna och VSD, användas för att främja öppen tillgång hos andra inhemska publikationer (t.ex. böcker).

Vilka fördelar skulle detta innebära?

Öppen tillgång skulle förverkligas kostnadseffektivt och hållbart enligt diamantmodellen, det vill säga en modell där ingen avgift tas ut för att skriva eller läsa, vilket möjliggör full jämlikhet. Detta är i linje med EU:s forskningspolitik, där man försöker främja tillväxten av just diamant-publikationskanaler. En centraliserad lösning skulle minska trycket på inhemska vetenskapliga tidskrifter att börja ta ut APC-avgifter av författarna, alltså i praktiken av deras bakgrundsorganisationer.

Förslagets författare

Förslaget har utarbetats av en arbetsgrupp som tillsatts av Vetenskapliga samfundens delegation (VSD). Ur VSD:s styrelse deltar vice styrelseordförande **Emilia Palonen** (äldre universitetslektor, Helsingfors universitet, gruppens ordförande), **Outi Fingerroos** (professor, Jyväskylä universitet), **Anna Mauranen** (professor, Helsingfors universitet) och **Reetta Muhonen** (forskare, Tammerfors universitet). Övriga medlemmar är verksamhetsledare **Lea Ryyänen-Karjalainen** (VSD), publikationschef **Sami Syrjämäki** (VSD), sakkunnig **Ilmari Jauhiainen** (VSD, gruppens sekreterare) och sakkunnig **Hanna Lahdenperä** (VSD).

Arbetsgruppen har konsulterat Förbundets för vetenskapspubliserings i Finland ordförande **Mikael Laakso** (universitetslektor, Svenska handelshögskolan), generalsekreterare **Pauliina Raento** (docent, Tammerfors universitet) och styrelsemedlem **Anu Lahtinen** (professor i historia, Helsingfors universitet).

MER INFORMATION OM FÖRSLAGET GES AV

Emilia Palonen, vice ordförande för VSD:s styrelse, emilia.palonen@helsinki.fi, (029) 412 3571.

Ilmari Jauhiainen, sakkunnig, VSD, ilmari.jauhiainen@tsv.fi, (09) 228 69 277.

Sami Syrjämäki, publikationschef, VSD, sami.syrjamaki@tsv.fi, (09) 228 69 229.

Källor

Nationella samordningen av öppen vetenskap och forskning (AVOTT) (2022). *Ehdotukset uusiksi täydentäviksi rahoitusmalleiksi kotimaisille tieteellisille kausijulkaisuille välittömän avoimuuden mahdollistamiseksi*. https://avointiede.fi/sites/default/files/2022-10/Loppuraportti-rahoitusmalliehdotukset-1022_0.pdf.

Europeiska unionens råd (2023): *Högkvalitativ, transparent, öppen, tillförlitlig och rättvis akademisk publicering – Rådets slutsatser (godkända den 23 maj 2023)*. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9616-2023-INIT/sv/pdf>.

Ilva, Jyrki och Lilja, Johanna (2014): *Kotimaiset tieteelliset lehdet ja avoin julkaiseminen: selvitys mahdollisista rahoitusmalleista*. Tieteellisten seurain valtuuskunnan verkkojulkaisuja 2. <https://www.doria.fi/handle/10024/102279>.

UNESCO (2021): *Recommendation on Open Science*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379949.locale=en>. (Inofficiell översättning till finska)